

Biol. Forschungsanstalt Hiddensee. Ber. d. Ver. Schl. Orn. 19: 1—34. — STRESE-MANN, E., 1917: Die Verwendbarkeit des Entfernungsmessers zur Ermittlung der Flughöhe. Verh. der Orn. Ges. in Bayern 13: 171—173. — WAGNER, H. O., 1930: Über Jahres- und Tagesrhythmus bei Zugvögeln. Zeitschr. f. wiss. Biol., C, Zeitschr. f. vergl. Physiol. Bd 12. — VALASMO, B., 1934: (Mitteilung) O. F. 11: 1: 23.

Perkjärven tykistöleirialueen linnusto.

VILHO V. VAARNA.

Jouduttuani v. 1935 kesäkuun puolivälissä liikkumaan Perkjärven tykistöleirialueella, kiintyi huomioni seudun varsin runsaaseen ja erikoiseen linnustoon. Kun edelleen vuosina 1936—38 olin tilaisuudessa oleskelemaan kesä-elokuun ajan sanotulla paikkakunnalla, sain jokseenkin tarkkoja havaintoja seudun linnustosta. Tosin alueen erikoisen käytön takia ei täysin vapaa liikkuminen tullut kysymykseen kaikissa kohdissa, ja varsinaisella ampumakentällä täytyi tyytyä enemmän tai vähemmän tilapäisiin käynteihin, mutta kun havainnot ovat kolmelta kesältä, voi niitä pitää riittävinä. Sen sijaan alueella, joka on esitetynä oheisella kartalla Vierusta—Heinäsuoviivan eteläpuolella oli liikkuminen vapaa, ja siellä esiintyi kaikki seudulle luonteenomaiset maasto- ja kasvillisuusalueet.

Lokakuun 16 p:nä 1939 jouduin taas k.o. alueelle, tällä kertaa ylimääräisiin harjoituksiin. Oleskeluni alueen reunaosissa jatkui aina 13. 1. 1940 saakka, jolloin sain siirron toisaalle. Tällä ajalla ei ollut aikaa eikä tilaisuutta havaintojen tekoon. Ainoa sattumalta muistiin merkitty havainto on seuraava: 26. 11. 1939 Kämärä—Summa, 56 kpl. korppeja lennolla itään klo 15.30. — Kymmenittäin urpiaisia. Useita talvilintuja oli kyllä, mutta ne sisältyvät myös kesähavaintoihin.

Tutkimusalue.

Perkjärven (= Kaukjärven) tykistöleirialue, joka oli v. 1913 pakkoluovutettu venäläiseksi tykistöharjoitusalueeksi, on siitä alkaen ollut jatkuvasti sotilaskäytössä. Pinta-alaltaan se on vähän yli 4830 ha:n suuruinen, josta lähes 3000 ha on Pällilän kruununpuistoa, sijaiten jonkun matkaa saman nimiseltä asemalta länteen

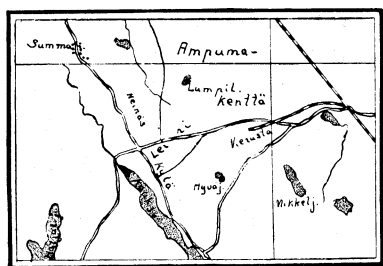
(n. 40 km. Viipurista), Muolaan, Kuolemajärven ja Uudenkirkon pitäjien rajaseudussa. Vaikka alue on Viipurin—Terijoen rautatien ja vilkasliikenteisen maantien välissä, ei liikenne varsinaisesti koskenut sitä. Alueen läpi risteilevillä teillä oli vain sotilaallinen käyttö. Perkjärven asemalta on vedetty leiriä kohti pistoraide Vierustalle soranottoa varten, mutta sekin oli melko

harvaan liikennöity. Asutusta oli leirirakennuksia lukuunottamatta vain joku mökki alueen reunoilla ja kylä Kaukjärven rannassa. Joskus liikkui alueella joku paimen tai syyspuoleen marjan ja sienen poimijoita. Kun vielä metsästys oli rajoitettu ja lintuja kaikin tavoin suosittiin ja suojeltiin m. m. kiinnittämällä puihin kymmenittäin pesimäpönttöjä, olivat olosuhteet ihmisen taholta varsin edulliset.

Luonto. Alueelle on ominaista kuivien hiekkakankaiden ja -harjujen, soiden sekä pikkulampien ja järvien vaihtelu; suurehko vesi on vain lounaisrajalla oleva Kaukjärvi, jonka pinta on 14,1 m y. m. p., korkeimpien maastokohtien noustessa lähes sataan metriin. Maaperä on pääosaltaan hiekkaa ja soraa korkeimmilla kohdilla. Onpa lento-hiekkakin m. m. suurehko ala Heinäsuon eteläpäässä. Tästä johtuen on kasvillisuus niukkaa ja karua paitsi soiden reunoilla ja purojen sekä lampien rannoilla. Näillä saattaa kasvaa varsin reheväkin pikku lehto. Vallitseviksi jäävät kuitenkin harvat männiköt, joissa aluskasvillisuutena on tuskin muuta kuin kanerva, sianpuola ja jäkälä. Koivun runsaus on kuitenkin silmäänpistävä. Varsin reheväksi on kehittynyt Kaukjärven itäranta, jossa pienet purot ja lukuisat lähteet antavat kosteutta.

Varsinaisen leirin kasvillisuus on mitä vaihtelevin. Viihtyisyyden lisäämiseksi on alueelle ajettu mutaa, lantaa ja vähän multaa pistoraitteen varrelta, johon sitä ovat kuljettaneet venäläiset sorajunat „painolastina“ Venäjän puolelta. Tällä alustalla viheriöi alkukesästä mitä merkillisin luonnonvaraisten, rikkaruohojen ja viljelyskasvien (kaura, timotei, apila) muodostama nurmikko, joka kesällä nopeasti kuivuu ja palaa ruskeaksi.

Ampumakentällä pääsi tuli irti tavan takaa, niin että eräät kohdat ovat palaneet useaan kertaan. Kun vielä puut muulla tavoin

Perkjärven leirialue lähiympäristöineen.

vikaantuivat, huolimatta siitä, että esim. hevosten kiinnittäminen kasvaviin puihin oli kielletty, oli alueella melkein kuolleita, lahovikaisia tai muuten vahingoittuneita puita runsaasti.

Ilmasto. Ilmastollisissa tekijöissä kiintyy huomio alkukesän viileyteen ja vuorokautisiin jyrkkiin lämpövaihteluihin. Korkeimman ja alhaisimman lämpötilan ero vuorokaudessa on n. 10—12° C, mutta saattaa kesäkuun alussa olla 16°. Sademäärä on myös kesällä erittäin alhainen, ja kun sateet ovat ohimeneviä ukkoskuuroja, niin purot ja suon pinta kuivuvat nopeasti. Seuraavassa taulukossa on päivittäisiä säähavaintoja kesäkuusta.

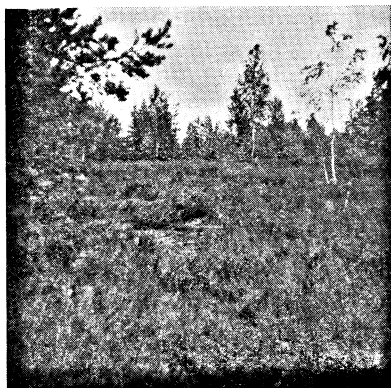
Pv.	Ensimmäinen luku v. 1937, jälkimmäinen luku v. 1938			
	Keskilämpö C°	Maksimi	Minimi	Sademäärä mm
3. 6.	9,4— —	12,3— —	9,1— —	0,0— —
4. 6.	8,5— —	12,0— —	6,5— —	1,0— —
5. 6.	9,5— —	13,8—18,9	5,6— 9,1	1,9— 0,0
6. 6.	11,3—15,2	19,3—22,2	10,8— 7,1	0,0— 0,0
7. 6.	12,1—14,3	18,1—19,8	6,2— 8,2	0,0— 0,0
8. 6.	18,5—15,0	25,6—21,8	9,4— 9,6	0,0— 0,0
9. 6.	21,7—17,7	28,5—23,3	13,5—11,1	0,0— 0,0
10. 6.	21,0—16,5	22,5—25,6	20,3— 9,8	0,0— 0,0

Perkjärven leirin säätila kesäkuun alkupäivinä vuosina 1937—38.

Kesäkuun lopulla ilmat nopeasti lämpenevät ja heinäkuussa seutu oli ensimmäisiä lämpimyytensä puolesta koko maassa. Ehkä tästä johtuen on lintujen pesiminen jonkun verran myöhäisempi kuin esim. Etelä- ja Keski-Suomessa, joskin tarkat vertailukohtat puuttuvat.

Aluejako. Luonnon ja käytön perusteella jakaantuu alue kolmeksi selvästi erottuvaksi alueeksi, jotka ovat ampumakenttä, varsinainen leirialue ja Kaukjärvi lähiympäristöineen (=kylä).

Vaikka ampumakenttä pikku puroineen ja lampineen vaikuttaa kartalla vaihtelevalla, on se todellisuudessa kuitenkin perin yksitoikkoista ja karua. Linnusto onkin laji- ja yksilököyhää. Ampumakentän käytön tykistöammunnoissa en ole havainnut erikoisemmin vaikuttaneen lintuihin peloittavasti. Lintuköyhyys onkin ilmeisesti ravinto- ja pesäpaikoista johtuva. Leimaa-antavia lajeja ovat varis, korppi, tikat ja tiaiset. (Kuva 1.)

Kuva 1. Ampumakenttää Lumpi-
lammen eteläpuolelta 20. 6. 38.
Valok. kirjoittaja.

Kuva 2. Lehtoa Kaukjärven ran-
nassa 20. 6. 38. Valok. kirjoittaja.

Varsinaisella leirialueella on kuten edellä mainittiin suureksi osaksi kylvetty aluskasvillisuus. Puut, mäntyä ja koivua, ovat suurempia ja terveempiä kuin ampumakentällä ja rakennuksia on kymmenittäin. Ne ovat läpeensä hataria vajoja, tallikatoksia ja n.s. "pitsihuviloita", jotka suovat varsin suotuisat suojapaikat sen tapaiseen tekoainekseen pesiville linnuille. Sieppojen, kivitaskujen, västäräkien, kottaraisten, leppälintujen ja haarapääskyjen runsaus olikin täällä vertaansa vailla. Tälle alueelle on myöskin sijoitettu edellämainitut pöntöt. Huomion arvoinen on räystäspääskyn ja kotivarpusen miltei täydellinen puuttuminen. Kaukjärven kylästä, jossa niitä niinikään oli vähän, niitä harhautui alueelle. Mutta pesiväksi ei räystäspääsky tullut, huolimatta siitä, että niille oli lyöty sopivat pesänkannatinlaudat ja tuotu savea tekolampien rannoille (!).

Linturikkain on Kaukjärven alue. Tälle pienelle alueelle mahtuu kaikki mahdolliset seudun erikoispiirteet kangasmaa, kylä, järvi, lehdot ja viljelysaukeat. Tämän alueen linturikkaus erottuukin selvästi seuraavassa systemaattisessa lajiluettelossa. (Kuva 2.)

Systemaattinen lajiluettelo.

Tässä luettelossa olen jättänyt yleiset lajit melko vähälle, mutta harvinaisemmista olen esittänyt tarkemmat havainnot mahdollisten vertailujen vuoksi. Pesimisaikoja olen samasta syystä maininnut useilta linnuilta.

Corvus c. corax L. — Yleinen. Ruokailemassa m.m. Vierustalla ja leirialueella joukkojen lähdettyä. Syksyllä 1939 näkyi korppeja usein, melkein joka päivä. Suurin parvi kuten edellä mainittiin 56 yksilöä. — *Corvus c. cornix* L. — Yleinen. Pesiä kaikkialla alueella. Lentopojat esim. 6. 6. 37. — *Pica pica fennorum* (L.) — Jokseenkin harvinainen. Pesiä 17. 6. 38 Heinäsuon reunassa, 6 isoa poikasta. — *Garrulus g. glandarius* (L.) — Tavattu usein kylän reunassa.

Oriolus o. oriolus (L.) — Yleinen Kaukjärven rannassa. — *Sturnus v. vulgaris* L. — Yleinen kylässä ja leirialueella. Pesiä pöntöissä, joissa lentopojat 11. 6. 37.

Loxia c. curvirostra L. — Pieni parvi leirillä 15. 7. 37. — *Carduelis l. linaria* L. — Useita parvia syksyllä 1939.

Fringilla c. coelebs L. — Yleinen kaikkialla, lukuisia pesiä. Munia 5. 7. 38, monet poikaset 9. 7. 36. Yleensä ovat peipot „karelica“-laulurotua, ollen ääntely niin selvää, että se heti herättää huomiota. — *Passer d. domestica* (L.) Jokseenkin harvinainen. Ei pesi leirirakennuksissa, harvalukuinen kylissä. — *Emberiza c. citrinella* L. — Harvalukuisena yli koko alueen.

Alda a. arvensis L. — Yleinen Kaukjärven ympäristön niityillä.

Anthus t. trivialis (L.). — Harvalukuisena ampumakentällä. 15. 7. 36 pesä, jossa 5 munaa. — *Anthus pratensis* (L.). — Kuten kiuru. — *Motacilla a. alba* L. — Hyvin yleinen leirialueella ja Kaukjärven rannoilla. Lukuisia pesälöytöjä, m.m. 7. 6. 38 vajan seinähirren päällä, 6 untuvapoikasta. 8. 6. 38 pesä saramättäessä ojan reunassa, isot poikaset. 20. 6. 38 tallin kurkihirrellä vanhassa haarapääskyn pesässä, 5 lentopoikasta. — *Motacilla f. flava* L. — Yleinen rantaniityillä.

Certhia f. familiaris L. — Yleinen. 1. 7. 38 pesä Kaukjärven rannassa koivun onkalossa, munia 4.

Parus m. major L. — Yleinen. Useita poikueita. — *Parus c. cristatus* L. — Kuten edellinen. 22. 6. 38 8:n yksilön poikue. — *Parus atricapillus borealis* Selys. — 10. 6. 38 pesä lahokannossa, alastomat pojat. Muuten kuten edelliset. — *Aegithalos c. caudatus* (L.) — Kesäkuussa 1938 pari Kaukjärven rannassa. Mainittakoon, että samaan aikaan löysin pesän Vammelsuussa pihlajasta; poikaset rengastettiin.

Lanius c. collurio L. — Yleinen Kaukjärven rannoilla.

Muscicapa s. striata (Pall.). — Erittäin yleinen leirillä ja Kaukjärvellä. Pesälöytöjä kymmenittäin. — *Muscicapa a. atricapilla* L. — Yleinen; useita pesiä Kaukjärvellä ja purojen rannoilla.

Phylloscopus trochilus acredula (L.). — Yleinen. — *Phylloscopus collybita abietina* (Nilsson). — Muutamia yksilöitä Vierustalla. — *Phylloscopus s. sibilatrix* (Bechst.). — 16. 6. 37 pesä Kaukjärven rantalehdossa, munia 5; 29. 6. 38 pesä melkein samassa paikassa, 6 täysikasvuista poikasta. — *Sylvia b. borin* (Boddaert). — 1. 7. 38 pesä Kaukjärven rannassa, 4 täysikasvuista poikasta.

Turdus p. pilaris L. — Yleinen Kaukjärven rannoilla. Pesät korkealla puissa. — *Turdus ericetorum philomelos* Brehm. — Laulavia yksilöitä Vierustalla. — *Turdus musicus* L. — Yleinen Kaukjärven rannoilla, lukuisia pesiä matalalla lehtipuissa. 15. 7. 37 pesä maassa, puolikasvuiset pojat.

Oenanthe æ. oenanthe (L.). — Erittäin yleinen. Tavallisten pesäpaikkojen

lisäksi mainittakoon seuraavat: 19. 6. 38 tyhjässä vajassa kurkihirren päällä. Pesä suuri, pääasiassa tilkkeistä (oravan pesä?) kolme lentopoikasta. Toinen kerhorakennuksen kattorakennelmassa n. 5,5—6 m korkealla, emo kantaa ruokaa. Kolmas tallin seinälaudoituksessa n. 4,5 m maasta, isot poikaset.

Saxicola r. rubetra (Bechstein). — Yleinen Kaukjärven ympäristössä.

Phoenicurus ph. phoenicurus (L.). — Hyvin yleinen. Pesiä runsaasti rakennuksissa ja puiden koloissa. Eräs pesä 5. 7. 37 lahkannossa maan rajassa, lentopojat. — *Luscinia luscinia* (L.). — Kaukjärven rantalehdossa ja purojen varsilla. 5. 7. 38 pesä, jossa 3 alastonta poikasta. Pesä n. 1,5 m maasta tiheässä koivupensaassa.

Hirundo r. rustica L. — Erittäin yleinen. Pesiä runsaasti. — *Delichon u. urbica* (L.). — Pesii kylissä, mutta ei leirirakennuksissa. Edellistä paljon harvinaisempi.

Apus a. apus (L.). — Erittäin yleinen. Pesii lukuisasti leirirakennuksissa ja haavoissa vanhoissa tikanpesissä, m.m. 30. 6. 38 kahdessa tikan kolossa poikasia. — *Caprimulgus e. europaeus* L. — Yleinen ampumakentällä. 15. 7. 38 2 munaa pienen koivun alla kanervien seassa. 18. 7. kuoriutuivat pojat.

Coracias g. garrulus L. — 1 yksilö 4. 6. 36 leirin reunassa harvassa männikössä.

Dryobates m. major (L.). — Hyvin yleinen kaikkialla pesivänä, m.m. pesä, jossa lentopojat 7. 7. 38. — *Dryobates m. minor* (L.). — Hyvin yleinen. 5. 6. 37 pesä koivun pötkelössä n. 2 m maasta, munia; toinen haavassa 4 m maasta, poikaset. 10. 6. 37 pesä tuoreessa raidassa 1,5 m korkeudella, 3 munaa. — *Dryocopus m. martius* (L.). — Yleinen. 23. 6. 38 pesä, jossa lentopoikaset. — *Iynx t. torquilla* (L.). — Hyvin yleinen. Poikasia rengastettu 7. 7.—16. 7. välisenä aikana eri pesistä.

Cuculus c. canorus L. — Hyvin yleinen koko alueella. 10. 7. 38 päättyi kukunta. Pesyeitä: 2. 7. 35 iso poikanen lahkannossa leppälinnun pesässä; samoin toinen rakennuksen kivijalassa. 5. 6. 37 muna pajulinnun pesässä. 11. 6. 37 muna harmaasiepon pesässä. 17. 6. 37 muna leppälinnun pesässä yhdessä 8 tämän oman munan kanssa ampumakentällä.

Strix a. aluco L. — Kaukjärven rantalehdossa. Pesä mahdollisesti läheisessä autiossa huvilassa. Ammuttu aikaisemmin ainakin kerran.

Falco t. tinunculus L. — Nähty useita kertoja ampumakentällä, jossa kesäkuun lopulla 1937 lentopoikaset.

Aquila c. chrysaetos (L.). — Nähty usein ampumakentällä. Kerran aikaisempina vuosina ammuttu toinen yksilö seudun pariskunnasta. Sittemmin nähty taas pari. Kesällä 1938 Hyväjärven itäpuolella pesä, joka ilmeisesti oli kotkan, mutta se ei ollut enää käytössä. Kevätkesällä 1939 sain tiedon (opettaja Valio), että Kuolemajärven rajamailta oli ammuttu pesästä kotkan poikanen, jonka siipien kärkien väli oli jo toista metriä. Tämä pesä jäi tarkemmin tutkimatta syksyn tapahtumien johdosta.

Buteo buteo subsp. — Usein lennellyt ampumakentällä. Pesinee alueen reunalla. — *Accipiter g. gentilis* (L.). — Kuten edellinen. — *Accipiter n. nisus* (L.). — Lennellyt kylässä. — *Pandion h. haliaëtus* (L.). — Kerrotaan nähdyn Mikkeljärvellä (?).

Ciconia c. ciconia (L.). — Ammuttu „outona lintuna“ huhtikuussa 1932

Kaukjärven pohjoispäästä sillan luota, jossa se kahlaili sulassa rantavedessä. Joutui aluksi tallin oven koristeeksi, josta opettaja Valio sen otti talteen ja täytätti. Hänen hallussaan oli lintu vielä kesällä 1939.

Ardea c. cinerea (L.). — Hatjalahden kalastajain kertoman mukaan olleet seudulla jo parikymmentä vuotta. Tavallisesti 2—4 yksilöä, syksyisin useampia. Seudulla on parhaimman mukaan koetettu suojella lintuja, mutta ainakin kahtena kesänä oli yksi nuori lintu tullut ammutuksi. Totesin kesällä 1939 kaksi pesäpaikkaa Hatjalahden järven rannalla, lintuja oli tällöin 4. Saapuneet erään kalastajan kertoman mukaan heinäkuun alussa (mikä ei tunnu luotettavalta) ja lähteneet „myöhään syksyllä“. Linnut yrittivät myös asettua Kaukjärven pohjoispäähän, mutta peloitettiin takaisin Hatjalahden järvelle.

Anas p. platyrhyncha (L.). — Yleinen Kaukjärvässä. — *Anas c. crecca* L. — Kuten edellinen. — *Bucephala c. clangula* (L.). — Muutamia yksilöitä Mikkeljärvässä, pari poikuetta pikkujärvillä 1938.

Podiceps c. cristatus (L.). — Hyvin yleinen Kaukjärvässä, jonka pohjoispäässä oli kesäkuun puolivälissä 1939 kymmeniä pesiä kasvavassa kortteikossa. Paikkakuntalaisten kertoman mukaan oli laji muutamassa vuodessa lisääntynyt runsaasti.

Columbus a. arcticus L. — Pari Mikkeljärvässä ja Hyväjärvässä kesällä 1938.

Columba p. palumbus L. Pitkin kesää näkyi laji Kaukjärven rantametsissä; elokuussa ruokaili viljapelloissa 2—4 yksilön parvia.

Vanellus vanellus (L.). — Yleinen pesivänä Kaukjärven pohjoispään niityillä. — *Tringa hypoleucos* (L.). — Muutamia pareja Kaukjärvellä. — *Numenius a. arquata* (L.). — Kuten töyhtöhyppä. Lisäksi pesi 1 pari kesällä 1938 Heinäsuolla.

Sterna h. hirundo L. — Lentelemässä Kaukjärvellä. — *Larus a. argentatus* Pontopp. — Laji oli yleinen Kaukjärvellä ja muilla suuremmilla vesillä lentelemässä. Lumpilammen koillisrannalla olevalla suolla oli pesivänä 6—8 paria. — *Larus f. fuscus* L. — Muutamia Kaukjärvellä. — *Larus c. canus* L. — Kuten edellinen.

Megalornis g. grus (L.). — Todennäköisesti pesivänä alueella. Tavattu m.m. keskikesällä 1935 ja samoin heinäkuussa 1936 Lumpilammen pohjoispuoleisilla soilla.

Lagopus l. lagopus (L.). — Useita poikueita ampumakentällä. — *Lyrurus t. tetrix* (L.). Hyvin yleinen. Keväällä 1936 suoritettiin ampumakentällä suuria raivauksia ja tällöin paljastui ja tuhoutui useita pesiä. — *Tetrao u. urogallus* (L.). Kuten edellinen. Talvisin ovat molemmat myös hyvin yleisiä ja ammutaan niitä tällöin jonkun verran. — *Tetrastes bonasia* (L.). — Lähellä asemaa kuusimetsissä muutamia poikueita.

Perdix perdix robusta Hon. & Tancre. — Kesällä 1937 tapasin yhden poikueen Kaukjärven pohjoispäähän laskevan joen varrelta.

Tarkoitukseni oli jatkaa vielä aineiston keräämistä sekä ainakin yhtenä kesänä kvantitatiivisesti syventyä k.o. alueen linnustoon, mutta tunnetut tosiasiat tekivät sen jo kesällä 1939 hyvin vaikeaksi.

Varsinkin ampumakentän kohdalta olisi tarvittu lisähavaintoja. Ylläolevista lajeista pistää erikoisesti silmään eteläiset ja kaakkoiset lajit esim. harmaahaikara, sininärihi, satakieli, kuhankeittäjä, vihreäkerttu ja yöpöllö. Erikoista on myöskin asumattomiin seutuihin viittaavat lajit kuten kotka, korppi, kurki ja riekko, joista varsinkin korppi oli siis hyvin yleinen, vaikkapa syksyä 1939 ei huomioitaisikaan. Kun nyt tutkimusalue on saavuttamattomissa, voinevat ylläolevat havainnot olla vertauskohtina muille samantapaisilla seuduilla tehtäville tutkimuksille.

Joulukuun 6—8 päivän tienoissa 1939 saavuttivat vihollisen etumaiset joukot nämä seudut. Omat joukot perääntyivät ja suorittivat samalla perusteelliset hävitystyöt tutkimusalueella. Jatkuviissa taisteluissa, jotka riehuivat k.o. alueella aina Summan murtumiseen saakka, jauhaantui seutu tuntemattomaksi.

Zusammenfassung¹⁾: Die Vogelfauna des Artillerielagers Perkjärvi. Die untersuchte Gegend liegt auf der Karelischen Landenge, 40 km SE von Viipuri, in dem im Frieden 1940 verlorenen Gebiet. Die Natur ist überhaupt karg, von Kiefernheiden dominiert. Am See Kaukjärvi gibt es Haine mit reicherer Vegetation. Die Baracken des Lagers stellten vorzügliche Nistplätze für manche Höhlen- oder Halbhöhlenbrüter dar. Das Lagergebiet war sonst fast unbewohnt und die Vögel von den Militärbehörden streng geschützt.

Die Vogelfauna erhielt ein besonderes Gepräge, einerseits durch südöstliche oder südliche Arten, Bewohner der Hainwälder (*Luscinia l. luscinia*, *Phylloscopus s. sibilatrix*, *Oriolus o. oriolus*, *Strix a. aluco*) oder der Ufer (*Ardea c. cinerea*, einige Brutpaare), andererseits durch das Vorkommen von typischen Arten der kargen Einöden, wie *Aquila c. chrysaetos* (1 Brutpaar), *Corvus corax* (sehr häufig), *Megalornis g. grus*, *Lagopus l. lagopus*.

Eräitä havaintoja Räisälän linnustosta.

PAAVO VOIPIO.

Tiedot tämän ikivanhan, Vuoksen laaksoon syntyneen viljavan kulttuuriseudun linnustosta perustuvat kahteen julkaisuun, jotka ilmestyivät 29 vuoden väliajalla. Ensimmäinen, M. WALLÉEN'in, ilmestyi jo v. 1889; siinä tekijä selostaa v. 1886 Karjalan kannakselle teke-

¹⁾ Von der Redaktion.